

الهه قاسمی

روزنامه‌نگار

روزهایمان آرام‌آرام به آخر سال نزدیک می‌شوند و وجه‌اشتراک سال ۹۸ را باید در روزهای آلوده آن پیدا کرد که روزی را بدون فکر کردن به آلودگی هوا و سربیی بودن ذرات معلق آن نمی‌گذرانیم. وضعیت هوا در تهران ازجمله موضوعاتی است که از دیرباز با مشکل روبه‌رو بوده و گسترش شهرنشینی همواره بر آن افزوده است. برنامه‌ها و جلسات متعددی برای حل این مشکل برگزار شده اما باز هم اوضاع همان آتش است و همان کاسه و انگار نه انگار مردم برای نفس کشیدن احتیاج به هوای سالم و پاک دارند. شاید اگر آلودگی هوا مانند دیگر معضلات شهری از یک متولی برخوردار بود، می‌توانستیم آن نهاد را مقصر بدانیم اما وجود ۱۴ متولی در این حوزه کار را کمی سخت کرده است و وضعیت روز هر روز بدتر از قبل می‌شود. آنچه در این حوزه اهمیت دارد تصویب قوانین و مصوباتی توسط مجلس و شورای اسلامی شهر و روستا در کنار نظارت بر عملکرد دستگاه‌های متولی به منظور مبارزه با آلودگی هواست. در این راستا تلاش کردیم برنامه‌ها و راهکارهای اعضای مدیریت شهری را بررسی کنیم.

۱۱

۹ صد نامه فر ستادم، تو نامه نمی خوانی

محمدعلی نجفی، شهردا اسبق تهران در اظهاراتی درباره مبارزه با آلودگی هوای تهران با اشاره به نامه‌اش به روحانی گفت: «در آن نامه گزارش دادم که در تیرماه ۹۵ دولت مصوبه‌ای برای کنترل آلودگی هوای تهران داشته که مصوبه بسیار خوبی است اما ۹۰ درصد این مصوبه تا امروز به اجرا گذاشته نشده است. غیر از یکی، دو بند از مصوبه دولت، هیچ یک از آن بندها به‌صورت کامل اجرا نشده و برخی بندها اصلا اجرا نشده است. ما در یک برنامه چهار یا پنج ساله باید به میزان ۵۰درصد از نشر آلودگی‌ها و ۲۰ تا ۲۵ درصد از غلظت آلودگی‌ها در تهران کم کنیم.»

۹ توسعه حمل‌ونقل برای کاهش آلودگی هوا

سمیع‌الله حسینی‌مکارم، سرپرست اسبق شهرداری تهران با اشاره به اینکه براساس نظرسنجی‌ها، مطالعات و برداشت‌های میدانی بیشترین مطالبه مردم تهران در توسعه حمل‌ونقل عمومی و کاهش آلودگی هواست، گفت: بر همین اساس یکی از محورهای اصلی که در برنامه به آن توجه کرده‌ایم، توسعه حمل‌ونقل عمومی به‌خصوص حمل‌ونقل ریلی بوده که برنامه پنج‌ساله سوم شهرداری نیز بر همین مینا تدوین شده است.

۹ برنامه‌ریزی برای تعدد کامیونت‌ها در تهران

افشانی، دیگر شهردار تهران در رابطه با آلودگی هوا گفت: «باید این موضوع را مدنظر قرار دهیم و برنامه‌های جدی برای رفع آلودگی داشته باشیم. در نیمه دوم سال تعداد روزهای آلوده بیشتر است و باید اقداماتی انجام شود که آلودگی کاهش یابد، با این کار میزان تعطیلی مدارس کمتر و درنتیجه فضا و هوای شهر برای زیست سالم‌تر مهیا می‌شود. بخش زیادی از آلودگی هوا متعلق به کامیون حمل‌وپار است. بسیاری از این کامیون‌ها به دلیل منوعیت تردد در جاده‌ها مایلند به صورت شبانه در محدوده شهرها تردد کنند که این مساله یکی از مهم‌ترین عوامل آلایندگی شهرهاست که باید با دقت درباره آن برنامه‌ریزی شود.»

۹ دوچرخه‌سواری راهکار آقای شهردار برای آلودگی هوا

حناچی، شهردار تهران درخصوص رفع آلودگی هوا گفت: «شهرداری تهران اقدامات بسیاری درخصوص کاهش آلودگی هوا انجام داده است که ازجمله آنها میچهر شدن چهارراه‌ها به دوربین‌های معاینه فنی، جدی گرفتن معاینه فنی و همچنین اجرای طرح ترافیک است که البته انتقادی نیز به آن وارد شده است. برنامه‌ریزی کردیم تا در مدت چهارسال، ذرات آلاینده هوای تهران تا ۵۵ درصد و گازهای آلاینده تا ۴۵ درصد کاهش یابد. البته یکی دیگر از راه‌هایی که می‌تواند آلودگی هوا را کاهش دهد و نسبت به سایر طرح‌ها کم‌هزینه‌تر است، ایجاد مسیر دوچرخه است که در آینده نزدیک شاهد افتتاح و ایجاد مسیرهای طولانی‌تر دوچرخه‌هستیم. تا امروز به دلیل تحریم‌ها، نتوانستیم به موقع ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اتوبوس‌ها را نوسازی کنیم، تلاش می‌کنیم ظرفیت مترویی تهران را افزایش دهیم تا در کاهش آلودگی هوای تهران تأثیرگذار باشد.»

۹ آلودگی هوا تکراری شده است

محسن هاشمی، رئیس شورای شهر تهران که آلودگی تهران را اتفاقی تکراری برای مسئولان می‌داند، چند راهکار برای مبارزه با آن ارائه کرد: «انحصار برای خودروسازانی که محصولات‌شان سه‌برابر مصرف استاندارد جهانی است و به‌خاطر حمایت از تولید داخلی، ورود خودرو با تکنولوژی روز را ممنوع کرده‌اند. تأمین ارز برای مترو و اتوبوس‌های برقی و گازسوز شهری به عهده دولت است و حاکمیت باید درمورد تبدیل انرژی گرمایشی شهرها از گاز به انرژی الکتریسیته تصمیم‌گیری کند. تعداد اتوبوس‌های تهران، طی ۱۰ سال گذشته قرار بوده ۳۰ درصد افزایش از هفت هزار دستگاه به ۹ هزار برسد، اما به دلیل فرسودگی

هوای پاک گروگان جدال بودجه‌ای مجموعه‌های همسوی سیاسی

شهرداری: دولت پول نمی‌دهد: دولت: پول داده‌ایم

«یک منبع مطلع آمار کمک دولت به ناوگان شهری را اعلام کرد

در کنار همه این اظهارنظرهای ضدونقیض که هیچ‌کدام برنامه‌ای برای بهبود وضعیت آلودگی هوا ارائه نکرده و دولت را مقصر وضع موجود می‌دانند، یک منبع آگاه در سازمان برنامه و بودجه متنی را در پاسخ به اظهارات منتقدانه محسن هاشمی درباره عدم کمک دولت درخصوص نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی که بارها در این خصوص صحبت کرده است، در اختیار «فرهیختگان» قرار داد، حالا باید دید که فارغ از دعوی‌های سیاسیون با یکدیگر بر سر وظیفه‌شان مقصر آلودگی هوا کیست و بین دولت و مدیریت شهری کدام یک در این حوزه کوتاهی کرده‌اند.

نوسازی ناوگان اتوبوس:

با استفاده از اوراق مشارکت موضوع بند (د) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به تأمین ۱۲۳۰۰میلیارد ریال اوراق مشارکت برای توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی – اتوبوس‌پیش‌بینی و در دست اقدام است. ۲۰۲درخصوص نوسازی ۱۰۰۰ دستگاه اتوبوس با استفاده از تسهیلات موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۲۰۲۰ریال در قانسون بودجه سال جاری به بیش از ۱۵۲۵ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹افزایش یافته است.

تمهیدات پیشنهادی برای نوسازی ناوگان اتوبوسرانی شهری:

۱-۲ بااستناد به مصوبه شماره ۱۳۸۴۵ مورخ ۱۳۹۷/۲/۲۰ شورای اقتصاد «طرح جایگزینی و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری و بیرون‌شهری» برای نوسازی ۹هزار اتوبوس دیزل و گازسوز شهری با استفاده از صرفه‌جویی حاصل سوخت تا سقف ۱۵۶هزار دلار به وزارت صمت، معدن و تجارت، اجازه داده شده نسبت به نوسازی ناوگان با استفاده از سرمایه‌گذاری در این بخش اقدام کند. ۲-۲ درخصوص نوسازی ۱۰۰۰ دستگاه اتوبوس با استفاده از تسهیلات موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال جاری پیشنهاد به دبیرخانه شورای اقتصاد ارائه شده و مقرر است تسهیلات هر دستگاه اتوبوس با همکاری صندوق کارآفرینی امید، بخشی از اعتبار در قالب جوه اداره شده و منابعی از محل بودجه عمومی، آورده متقاضی (شهرداری و بخش خصوصی) تأمین و عملیاتی شود.

تأمین منابع مالی به منظور توسعه شبکه مترو:

لازم به توضیح است طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۲ بالغ بر ۱۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت به طرح‌های

جامعه

شنبه ۳۰ آذر ۱۳۹۸ شماره ۲۹۳۷

ترافیک و آلودگی هوا انجامید؛ به‌گونه‌ای که در پایان دوره قبل، تهران علی‌رغم آن معابر بزرگراهی عربض و طولیل، عملاً به‌شهری زیست‌ناپذیر تبدیل شده بود. تازه موارد یادشده را باید کنار فروش بی‌حساب و کتاب شهر و هدررفت شدید منابع در پیشبرد چنین پروژه‌های غیرضروری بگذاریم که خود وجهی دیگر از مصیبتی است که در ۱۲ سال حاکمیت طولانی و باثبات مدیریت قبل بر تهران رفته است.»

۹ مدیریت شهری

تنها مقصر آلودگی هوا نیست

حجت نظری، عضو شورای شهر تهران در تذکری درخصوص آلودگی هوای شهر تهران گفت: «طی روزهای گذشته، شاهد چند روز بسیار آلوده در هوای شهر تهران بودیم و در این بین عمده انتظارات برای کاهش آلودگی هوا از مدیریت شهری بود اما باید توجه داشت که تنها مرجع صالح برای رسیدگی به وضعیت آلودگی هوا، مدیریت شهری تهران نیست. زمانی که سال گذشته به دلیل نزولات آسمانی هوا بهتر شد، مدام گفته شد دلیل بهترشدن هوای تهران، اجرای طرح ترافیک جدید بود، در صورتی که این طرح در همین صحن شورا و بین کارشناسان مخالفان زیادی داشت و دارد و همچنان هم به نظر می‌رسد نتوانسته کارآمدی‌اش را در کاهش آلودگی هوا نشان دهد و آلودگی هوا در روزهای اخیر این موضوع را نشان داد. من از شهردار تهران و معاون حمل‌ونقل و ترافیک تقاضا دارم که برای سال آینده در اجرای طرح کاهش آلودگی هوا تجدیدنظر کنند.»

۹ توسعه مترو برای حل آلودگی هوا

مسجدجامعی گفت: «به‌طور کلی آلودگی هوا در کلانشهرها فرآیند پیچیده‌ای دارد. به این معنا که با توجه به تراکم جمعیتی که طی سال‌های اخیر به وجود آمده و شکل‌گیری ساختمان‌ها و مجتمع‌های بزرگ آلودگی نیز تشدید شده است، زیرا هرکدام از این عناصر ذکرشده برای گرم کردن تأسیسات خود نیاز به انرژی بیشتری دارند که قطعاً حجم آلودگی را افزایش می‌دهد. متأسفانه تردد وسایل شخصی نه‌تنها در شهر تهران بلکه در تمام شهرها این مساله را با حساسیت خاصی روبه‌رو کرده است. یکی از راهکارهای کوتاه‌مدت مشخص کردن وضعیت وسایل سوختی است: باید تلاش کرد با تأمین سوخت مناسب آلودگی هوا را کاهش دهیم. همچنین برای رسیدن به نتیجه مطلوب در بحث آلودگی هوا باید طرح‌های بیشتری مدنظر قرار گیرد. به عقیده من اگر این هزینه‌ها صرف حمل‌ونقل ریلی و مترو شود به‌طور قطع تردد با سرعت و شتاب بیشتری صورت می‌پذیرد.»

۹ شهرداری در حد توانش

برای آلودگی هوا کار کرد

زهرا نژادبهرام، عضو هیات‌رئیسه شورای شهر تهران درخصوص وظایف دستگاه‌ها در حوزه آلودگی هوای شهر تهران گفت: «در این زمینه دولت در انجام وظایف خود کوتاهی کرده است، چراکه در این زمینه قانون هوای پاک مصوب شده و بخش مهمی از مسئولیت مربوط به حوزه کاهش آلودگی هوا به عهده دولت است. شهرداری یک دستگاه اجرایی است و در حد توان خود در بخش کاهش آلودگی هوا اقداماتی انجام داده است ضمن اینکه با پرداخت سهم دولت در بخش حمل‌ونقل عمومی قطعاً میزان آلودگی هوا کاهش پیدا می‌کند. در سال‌های گذشته شهرداری تهران به سهم خود در بخش توسعه حمل‌ونقل عمومی سرمایه‌گذاری کرده که البته کافی نیست، چراکه ما در تهران نیاز به ۹۰۰ کیلومتر خط مترو داریم و هم‌اکنون حدود ۲۰۰ کیلومتر خط مترو داریم و همچنین نیازمند چندین هزار اتوبوس جدید هستیم که این اتفاق نیفتاده است. از شهردار تهران خواسته‌ایم توجه ویژه‌ای به موضوع حمل‌ونقل عمومی داشته باشند.»

۹ قصوری که در آلودگی هواست

برعهده مدیریت شهری است

حسن رسولی، دیگر عضو شورای شهر در این رابطه گفت: «آلودگی هوا یک پدیده چندمتغیره و چندعاملی است که هرکدام از این عوامل متوجه بخشی از دستگاه‌های اجرایی ازجمله شهرداری می‌شود. آنچه مربوط به شهرداری است در حوزه معاینه فنی خودروها، توسعه حمل‌ونقل عمومی و فضای سبز است و در سایر موارد باید پیگیر سازمان‌های مسئول باشیم. به‌طور مثال نظام طراحی و تولید خودرو در بخش‌های مختلف یکی از مهم‌ترین عوامل موثر تولید و نشر آلایندگی در هواست. خودروهای سواری، کامیون و موتورسیکلت‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در بروز معضل آلودگی هوا دارند، درحالی که کمتر به این مساله توجه می‌شود و افکار عمومی نیز به این عوامل توجه نمی‌کند. البته نباید حوزه مدیریت شهری را بی‌مسئولیت و مبرا دانست، چراکه این دستگاه نیز باید وظایف قانونی خود را منطبق با واقعیات انجام دهد.» در کنار همه این اظهارنظر اعضای مدیریت شهری نکته مشهود این است که آنها بیش از اینکه به وظایف خود عمل کنند، درگیر دعواهای خود با دیگر ارگان‌ها بوده و عملاً اقدامی در این حوزه در این دو سال اخیر انجام نشده است. موضوعی که تداوم آن می‌تواند تهران را با مشکلات عدیدهای روبه‌رو کند.

فطار شهری کلانشهرهای کشور با مشارکت در بازپرداخت معادل ۵۰درصد شهرداری و ۵۰درصد از محل بودجه عمومی اقدام شده است. در سال ۱۳۹۸ نیز با استفاده از اوراق مشارکت موضوع بند (د) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به تأمین ۵۰هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت برای طرح‌های فطار شهری در حال بررسی و اقدام است.
از مجموع منابع فوق بیش از ۲۰هزار میلیارد ریال به پروژه‌های مرتبط با شبکه راه‌آهن شهری تهران همانند تکمیل خطوط ۶،۲ و ۷ متروی تهران اختصاص یافته است.
طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۶ به طرح‌های احداث خطوط فطار شهری در کلانشهرهای کشور بیش از ۱۲/۵هزار میلیارد ریال تخصیص پرداخت شده است که بیش از ۱۲۵۰ میلیارد ریال آن به شهرداری تهران برای تکمیل شبکه مترو پرداخت شده است.
لازم به توضیح است در بند (د) تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ که کشور نیز معادل ۵۰هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت برای توسعه شبکه ریلی شهری و ناوگان اتوبوسرانی شهری پیش‌بینی شده است.
تهیه و تأمین ناوگان مترو:
به استناد مصوبه شماره ۶۱۱۳۴۵ مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۸ شورای اقتصاد به‌منظور تأمین ۶۲۰ دستگاه واگن مترو با استفاده از تسهیلات مالی خارجی معادل ۹۹۴/۳میلیون یورو اقدام شده و مقرر است وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) تمهیدات اجرایی آن را اتخاذ کند.
کمک به هزینه‌های بهره‌برداری مترو اتوبوسرانی:
به‌منظور کمک به عملیات بهره‌برداری مترو اتوبوسرانی شهری از محل بودجه عمومی در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۰۰۰ میلیارد ریال و در سال ۱۳۹۸ تاکنون معادل ۸۰۰ میلیارد ریال اختصاص یافته است.
نوسازی ناوگان تاکسی و وانت:
شورای اقتصاد به استناد مصوبه شماره ۵۲۷۵۷۲ مورخ ۱۳۹۸/۹/۲۳ طرح حمایت از تولید و تبدیل کارخانه‌ای و کارگاهی تعداد ۱۴۶۴۰۰۰ دستگاه خودروی تاکسی، ون (تاکسی) وانت و مسافربر شخصی بزرگتری در سقف بیش از ۵۲۳/۷میلیون دلار در تمهد دولت به تصویب رساند و مقرر است وزارت نفت تمهیدات اجرایی آن را اتخاذ کند.

مدیریت شهری مسئول نیست، خودروسازان و دستگاه‌هایی که باید در بحث حمل‌ونقل عمومی به ما کمک می‌کردند اما نکردند نیز مقصرند، ما که در حال ارائه گزارش هستیم باید نقش خود را در کنترل آلودگی هوا با اجرای طرح جدید به‌طور مشخص بیان کنیم.»

۹ دولت مقصر آلودگی هواست

محمد سالاری، رئیس کمیسیون شهرسازی و معماری شورای شهر تهران گفت: بحث آلودگی هوا بسیار مهم است و موضوع بسیاری از کلانشهرهاست. واقعیت این است که تا زمانی که حمل‌ونقل عمومی اصلاح نشود، مشکلات به قوت خود باقی است. گفته می‌شود بخشی از آلودگی هوا ناشی از مصرف انرژی در ساختمان‌های شهر تهران است اما رفع مشکل آلودگی هوا نیازمندسرمایه‌گذاری و صرف‌زمان است. دولت‌به‌وعده‌های خود در توسعه حمل‌ونقل عمومی عمل نکرده‌اند و باید محدودیت‌های خود در زروود خودرو به محدوده مرکزی شهر تهران ایجاد کنیم. یکی از دلایل آلودگی هوا در کلانشهر تهران وجود کارخانه‌هایی است که در داخل یا اطراف تهران هستند و همچنین براساس قانون هوای پاک برخی سازمان‌ها به وظایف خود در این زمینه عمل نکرده‌اند.»

۹ فعلا کار خاصی نمی‌توان کرد

ناهد خداکرمی، رئیس کمیته سلامت شورای اسلامی شهر تهران گفت: «کاهش مصرف انرژی در خانه‌ها و همچنین تردد کم خودرو می‌تواند در کاهش آلودگی هوا تأثیر داشته باشد. در شرایط فعلی مردم با آلودگی هوا دست و پنجه نرم می‌کنند، فعلا کار خاصی نمی‌توان انجام داد ولی باید کارخانه‌ها از غرب و اطراف تهران منتقل شوند. مسئولیت اصلی رفع آلودگی هوا فقط به عهده شهرداری تهران نیست و باید تمام سازمان‌های ذی‌ربط در این زمینه ورود کنند. سازمان‌ها به وظایف خود به درستی در این زمینه عمل نکرده‌اند و تا امروز وزارت صمت و وزارت کشور هم کمک نکرده‌اند. دولت فعلی کمکی به توسعه حمل‌ونقل عمومی نکرده است.»

۹ کارهایی را که باید، انجام نداده‌ایم

مجید فرحانی، عضو شورای شهر تهران در این‌باره گفت: «هرسال با فرارسیدن فصل سرما مشکل آلودگی وجود دارد و این سوال هم مطرح است که چرا این موضوع مدام تکرار